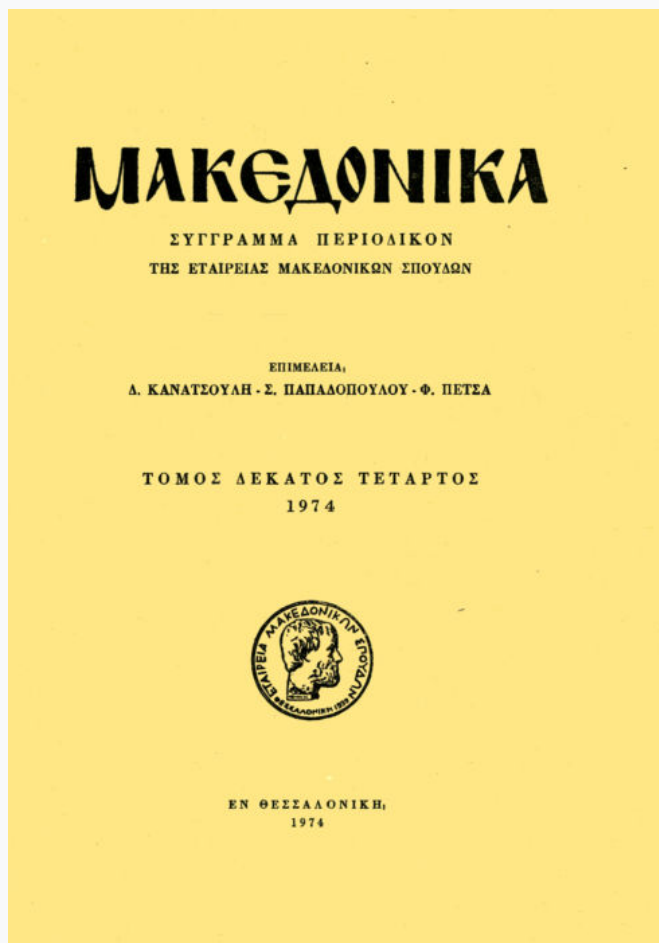

Μακεδονικά

Τόμ. 14, Αρ. 1 (1974)

Περί Ελλήνων πειρατών

Ι. Κ. Βασδραβέλλης

doi: [10.12681/makedonika.593](https://doi.org/10.12681/makedonika.593)

Copyright © 2015, Ι. Κ. Βασδραβέλλης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Βασδραβέλλης Ι. Κ. (1974). Περί Ελλήνων πειρατών. *Μακεδονικά*, 14(1), 405–406.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.593>

μακολύτριάς, ποῦ, ὡς γνωστόν, βρίσκεται στὸ δρόμο Βασιλικῶν-Γαλάτιστας, γιὰ τίς ἀνάγκες τοῦ Ἀγῶνα¹.

Μαρτυρικόν

φ. 192 ἀριθ. 300

Παρά τῷ ἡμετέρῳ Γραφεῖρ τοῦ Δημοσίου Μνήμονος τῆς νήσου Σκοπέλου, σήμερον παρουσιασθέντες οἱ ὑποσημειούμενοι ὅ,τε κ. Ρήγας Παραθυρᾶς, Κωνσταντῖνος Παραθυρᾶς, Γεώργιος παπᾶ Κυρίτζης, Ρήγας Ἰωάννον καὶ Χριστόδουλος Ρήγας, ἅπαντες Κασσανδριανοί, ἐδηλοποίησαν καὶ ὡμολόγησαν ἐνώπιον τῶν προσυποσημειούμενων μαρτύρων ὅτι κατὰ τὸ 1821 = ἔτος, καθ' ὃν χρόνον ἐπολεμεῖτο ἡ πατρις αὐτῶν Κασσάνδρα ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, ὃν ἐκεῖ τότε ἐν πλοῖον Μαρτίος, ἰδιοκτησία τῆς κατὰ τὰ μέρη τῆς Θεσσαλονίκης κειμένης Μονῆς ἐπονομαζομένης τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτριάς, ἐχρησίσθη πρὸς βοήθειαν καὶ ἀνέγκην τῆς πατρίδος τῶν διὰ πυρπολικῶν, τὸ ὅποιον ἀποφασισθὲν παρὰ τοῦ τότε ἀρχηγοῦ τῶν ἐλληνικῶν στρατευμάτων κ. Μανολάκη Σερριώτου, ἐγείρει καὶ ἐχρησίμευσεν ὡς τοιοῦτον, κατὰ τῶν ἐχθρικών τουρκικῶν πλοίων, ἀφ' οὗ πρῶτον ἐκτιμήθη παρὰ τοῦ αὐτοῦ ἀρχηγοῦ κ. Μανολάκη, ἑπτὰ χιλιάδες γρόσια, διὰ τὰ πληρωθῆναι ἐν καιρῷ μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους εἰς τὴν διαληφθεῖσαν μονήν. — Ταῦτα οἱ διαληφθέντες Κασσανδριανοὶ ὁμολογήσαντες κατ' αἰτήσιν τοῦ κ. Μητροφάνου Μοναχοῦ, κοινοβιάντου τῆς ρηθείσης μονῆς, εἰς ἐνδειξιν ἐπέγραψαν τὸ παρὸν εἰς τὰς ἡμετέρας πράξεις ἰδιοχείρου. Ἀντίγραφον τοῦ ὁποίου ἐδόθη τῷ αὐτῷ Μητροφάνῃ μοναχῷ ἵνα τῷ χρησιμεύσῃ ὅπου ἀνήκει.

Ἐν Σκοπέλῳ τῇ 9 ἐννάτῃ Ἰουνίου 1831, τριακοστῇ πρώτῃ.

Ἀθανάσιος Ἰωάννον Μαντεμοχωρίτης μαρτυρῶ

Ἀθανάσιος Χρίστος μαρτυρῶ

Ρήγας Ἰωάννον Παραθυρᾶς

Κωνσταντῖνος Ἰωάννον Παραθυρᾶς

Γεώργιος Παπᾶ Κυρίτζης

Ρήγας Ἰωάννον

Χριστόδουλος Ρήγα

ὁ Δημόσιος Μνήμων
Μελαχροινὸς Γιαννιὸς

ΑΘ. Ε. ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ

ΠΕΡΙ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΕΙΡΑΤΩΝ

Εἰς τὸ τουρκικὸν περιοδικὸν «Belgelerle Turk Tarih Dergisi», τόμ. 3, ἀριθμ. τεύχους 15 (1968), σελ. 62-67, περιέχεται ἄρθρον τοῦ συγγραφέως Mucteba İlgürel μετὰ τίτλον «Adalar Denizinde Rum Korsaları» ἥτοι «Οἱ Ἕλληνες πειραταὶ εἰς τὴν θάλασσαν τῶν νήσων», ἔνθα παρατίθενται διάφορα ἔγγραφα ἐκ τῶν τουρκικῶν ἀρχείων.

Εἰς τὴν σελίδα 63 τοῦ περιοδικοῦ καὶ εἰς τὸ ὕψ' ἀριθμ. 38025 παρατιθέμενον ἔγγραφον τοῦ πρωτοπουργικοῦ ἀρχείου τοῦ ἔτους 1820 περιλαμβάνονται οἱ ἐξῆς πολῦτιμες πληροφορίες: «...ὁ ἐκ τῶν κατοίκων τοῦ Kasımpaşa (Κωνσταντινουπόλεως) Νουρῆς τοῦ Χασεκῆ, συλληφθεὶς ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας πειρατὰς αἰχμάλωτος ὁμοῦ μετ' ἄλλων μουσουλμάνων, ἐνθ' ἔπλουν πρὸς τὴν Μεσόγειον, μετέφέρθη εἰς τὴν νήσον Çamlıca (Σπέτσαι), ὅπου οἱ σύντροφοί του ἐθανατώθησαν, ἐνθ' ὁ ἴδιος ἰσχυρίσθεις ὅτι δὲν τυγχάνει μουσουλμάνος, ἀλλὰ Γεωργιανός, διέφυγε τὸν θάνατον καὶ συνεδέθη φιλικῶς μετὰ τοὺς Ἕλληνας. Ἐπωφεληθεὶς ἀπὸ

1. Γιὰ τὸ μοναστήρι βλ. Π. Παπαγεωργίου, Ἐκδρομὴ εἰς τὴν βασιλικὴν καὶ πατριαρχικὴν μονὴν τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτριάς τὴν ἐν τῇ Χαλκιδικῇ, «B(yzantinische Zeitschrift)», τ. 7(1898), σ. 57-82, Ἀθ. Παπαδοπούλου-Κεραμέως, Ἡ μονὴ Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτριάς, Β.Ζ., τ. 10 (1901), σ. 193-199.

τὴν φιλίαν τῶν Ἑλλήνων, ἐπληροφορήθη διάφορα μυστικά περὶ τῶν ἐπαναστατικῶν κινήματων καὶ μετὰ πάροδον ἐπτά-ὀκτὼ μηνῶν παραμονῆς εἰς τὴν νήσον Çamlica διέφυγε καὶ ἐλθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν παρουσιάσθη διὰ τοῦ ἀρχιπλοιάρχου εἰς τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐξέβησε τὰ ὅσα ἐπληροφορήθη κατὰ τὴν αἰχμαλωσίαν τὸν ὡς ἐξῆς: «Μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων τῶν νήσων Çamlica καὶ Suluca (Ῥάδρα) διαδίδεται ὅτι οἱ Ἕλληνες μὲ τὴν μικρὰν ἐναντὶ τῶν Τούρκων δυνάμιν τὸν, μὴ ὄντες εἰς θέσιν νὰ πολεμήσουν, ἐξέλεξαν ὡς μόνον τρόπον τὴν ὀργάνωσιν ἐνὸς ἐπαναστατικοῦ κινήματος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Πρὸς τοῦτο οἱ γνωρίζοντες καλῶς τὴν τουρκικὴν θὰ ἐπιβλήσονται εἰς τὸν γαλλικὸν πλοῖον τὸ ἀγκυροβολημένον ἐμπροσθεν τοῦ λιμένος τῆς νήσου Çamlica καί, ἀφοῦ φθάσουν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, θὰ μεταμφιεσθοῦν εἰς μουσουλμάνους καὶ τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου (23 Ἀπριλίου) θὰ μεταβοῦν εἰς τὸν αὐλόγυρον τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ εἰς τοὺς στρατώνες καὶ θὰ φωνάζουν τὰ συνθήματα «δὲν θέλουμε τὸν δαῖνα... θέλουμε ἀλλαγῆς» καὶ ὅτι προτίθενται νὰ τοιχοκολλήσουν καὶ ἐπαναστατικά ἔγγραφα εἰς διάφορα σημεία τῆς Πόλεως. Οἱ ἀποπειρώμενοι ταῦτα ἐπαναστάται ὑποφέρουν ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν τροφίμων, καὶ προσφεύγουν εἰς διάφορα δόλια μέσα διὰ μεταφορὰν τροφίμων ἀπὸ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, ὅπου εἶναι ἡ ἀνάρτησις ἀγγλικῆς σημαίας εἰς τὰ ἐρχόμενα ἀπὸ τὸν Πόντον ἑλληνικὰ πλοῖα κ.λ. Διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν πιθανῆς ἐπιθέσεως ἐκ μέρους τῶν Τούρκων οἱ αὐτοὶ Ἕλληνες ἐπαναστάται κατασκευάζουν καταφύγια καὶ προχώματα καὶ σοφίζονται διάφορες πανουργίες διὰ νὰ ἐπιτύχουν τοὺς σκοποὺς τῶν. Εἰς αὐτὰ τὰ τεχνάσματα εἰσηγγηταὶ πολλάκις γίνονται οἱ Γάλλοι, οἱ ὁποῖοι διάκεινται εὐμενῶς πρὸς τοὺς Ἕλληνας».

Αἱ πληροφορίες αὗται ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν ἐκ μέρους τοῦ Συμβουλίου καὶ ἐδόθησαν διαταγαὶ διὰ τὴν πρόληψιν τοιούτων ἐπεισοδίων (σελ. 64-65 τοῦ περιοδικοῦ).

Πέραν τοῦ ἀνωτέρω ἐγγράφου διασώζονται καὶ ἕτερα, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται εἰς τὴν ἐπαγρύπνησιν τοῦ τουρκικοῦ στόλου ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων πειρατῶν. Οὗτω τὸ ὑπὸ τοῦ φρουράρχου τῆς Λήμνου Νουρουλλάχ πασᾶ ἐν ἔτει Ἑγείρας 23 Μουχαρέμ 1239 (29 Σεπτεμβρίου 1823) ἐκδοθὲν ὑψηλὸν ἔγγραφον ἀναφέρει ὅτι τὰ πειρατικὰ ἑλληνικὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα εὐρίσκοντο εἰς τὴν ἐμπροσθεν τοῦ Ἀγίου Ὁρους θαλασσίαν περιοχὴν κατεστράφησαν ἐκ μέρους τοῦ τουρκικοῦ στόλου (σελ. περιοδ. 67). Ὅτι οἱ Ἕλληνες πειραταὶ ἐπετίθεντο καὶ ἐναντίον τῶν ἐμπορικῶν πλοίων τῶν ἐρχομένων ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, Ἀλγερίαν καὶ τὴν Τύνιδα μαρτυρεῖται καὶ ἀπὸ τὸ ἔγγραφον τὸ σταλὲν ὑπὸ τοῦ φρουράρχου τῆς Ρόδου Σουκριὸ βέη τὸ ἔτος Ἑγείρας 1239 (1823), ἐνθα ἀναφέρεται ἡ ἐπίθεσις τῶν Ἑλλήνων ἐναντίον τοῦ στόλου τοῦ ἀποπλεύσαντος ἐκ Τυνησίας μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἀναγκασθοῦν νὰ καταφύγουν εἰς τὸν λιμένα τῆς Ρόδου (σελ. περιοδ. 67).

Πολλάκις οἱ πειραταὶ ἀπεβιβάζοντο καὶ εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ἐπετίθεντο ἐναντίον τῶν χωρικῶν. Τοιαύτην δρᾶσιν τῶν πειρατῶν ἀφηγεῖται τὸ ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ τοῦ σαντζακίου Θεσσαλονίκης Ἰμπραχίμ πασᾶ τὸ ἔτος 1239 (1823) ἐκδοθὲν ἔγγραφον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται ὅτι οἱ Ἕλληνες πειραταὶ ἐξῆλθον εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Θεσσαλονίκης καὶ κατέστρεψαν τὰ τουρκοχώρια τῆς περιοχῆς.

Τοιαῦτα γεγονότα συνέβησαν καὶ εἰς τὰ παράκτια χωρία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Ἐπειδὴ ὁ σουλτάνος ἐπληροφορήθη ὅτι μὲ τὴν ἀφίξιν τοῦ χειμῶνος αἱ ἐναντίον τῶν νήσων καὶ τῶν παρακτίων περιοχῶν πειρατικαὶ ἐπιδρομαὶ ἐγίνοντο συχνότεραι, ἐξέδωκε καὶ νέαν διαταγὴν διὰ τῆς ὁποίας συνιστάται ἡ ἐπαγρύπνησις ἐν γένει ἐναντίον τῶν Ἑλληνικῶν πειρατῶν (ἀνωτ. σελ. 67)¹.

I. K. ΒΑΣΔΡΑΒΕΛΛΗΣ

1. Αἱ ἀνωτέρω πληροφορίες περιήλθον ἀργὰ εἰς γνῶσιν μου καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ τὰς συμπεριλάβω εἰς τὸ ἐσχάτως εἰς τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν κυκλοφορήσαν βιβλίον μου ὑπὸ τὸν τίτλον: Klefts, Armatoles and Pirates in Macedonia during the Rule of the Turks (1627-1821).